

Sygn. akt I Ns 231/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2017 roku

Sąd Rejonowy w Wieluniu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Magdalena Kościarz

Protokolant: asystent sędziego Magdalena Sola – Duda

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2017 roku w Wieluniu

na rozprawie

sprawy z wniosku małoletnich O. K. i A. K. (1) reprezentowanych przez przedstawicieli ustawowych M. K. (1) i M. K. (2)

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. S.

postanawia:

oddalić wniosek

Sygn. akt I Ns 231/17

UZASADNIENIE

W dniu 14 marca 2017 roku (data wpływu) M. K. (1) i M. K. (2), działający jako przedstawiciele ustawowi małoletnich O. i A. rodzeństwa K., reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli o zatwierdzenie uchylenia się przez małoletnich O. i A. K. (1) od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej w dniu 19 grudnia 2015 roku G. S., prababce małoletnich.

W uzasadnieniu wskazano, iż w dniu 03 czerwca 2016 roku, w Kancelarii Notarialnej w W. przed asesorem notarialnym A. K. (2), M. K. (1) - matka małoletnich, odrzuciła spadek po swojej babce G. S.. W dniu 25 sierpnia 2016 roku rodzice małoletnich wystąpili do Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem małoletnich i odrzucenie spadku po zmarłej G. S.. Postanowieniem z dnia 07 grudnia 2016 roku, które uprawomocniło się w dniu 22 grudnia 2016 roku, Sąd wyraził zgodę na złożenie oświadczeń o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich. Następnie, w dniu 10 lutego 2017 roku, przed notariuszem D. M., przedstawiciele ustawowi małoletnich O. i A. K. (1), złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po G. S.. Pełnomocnik wnioskodawców wskazał, iż z uwagi na konieczność uzyskania zgody Sądu na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich oraz czasokres trwania postępowania sądowego, nie istniała możliwość złożenia oświadczenia w terminie 6 miesięcy od chwili dowiedzenia się o tytule powołania do spadku małoletnich tj. odrzucenia spadku przez ich matkę M. K. (1) (wniosek k. 2-4).

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 19 grudnia 2015 roku zmarła G. S. (bezsporne).

W dniu 30 maja 2016 roku, w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem D. M. za nr Rep. A 2107/2016 oświadczenie o odrzuceniu spadku po swojej matce, G. S., złożył K. S., syn zmarłej G. S.. Wobec odrzucenia spadku przez K. S., kolejną w linii dziedziczenia stała się m.in. córka K. S., a wnuczka zmarłej M. K. (1).

(dowód: protokół z przyjęcia oświadczeń o odrzuceniu spadku k. 3-6 w załączonych aktach o sygn. I Ns 784/16)

W dniu 03 czerwca 2016 roku, w Kancelarii Notarialnej w W. przed asesorem notarialnym A. K. (2), zastępcą notariusza D. M. za nr Rep. A 2146/2016 oświadczenie o odrzuceniu spadku po swojej babce G. S., złożyła M. K. (1).

(dowód: protokół z przyjęcia oświadczeń o odrzuceniu spadku k. 3-6 w załączonych aktach o sygn. I Ns 828/16)

Wnioskiem z dnia 25 sierpnia 2016 roku M. K. (1) i M. K. (2), działający w imieniu małoletnich O. i A. K. (1), wystąpili do Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi o wyrażenie zgody na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem małoletnich i odrzucenie spadku po G. S..

Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi V Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 07 grudnia 2016 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt V Nsm 617/16, które to orzeczenie uprawomocniło się w dniu 22 grudnia 2016 roku, zezwolono M. i M. K. (2) na odrzucenie, w imieniu małoletnich dzieci O. K. i A. K. (1), spadku po zmarłej w dniu 19 grudnia 2015 roku G. S..

(dowód: wniosek z dnia 25.08.2016r. k. 12, postanowienie z dnia 07.12.2016r. k. 13)

W dniu 10 lutego 2017 roku, w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem D. M. za nr Rep. A 335/2017 M. K. (1) i M. K. (2), działający wyłącznie i na rzecz swoich małoletnich dzieci O. K. i A. K. (1), jako ich przedstawiciele ustawowi, złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po prababce małoletnich - G. S..

(dowód: protokół z przyjęcia oświadczeń o odrzuceniu spadku k. 3-7 w załączonych aktach o sygn. I N 130/17)

Na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2017 roku, oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej G. S. w imieniu małoletnich dzieci oraz o odrzuceniu spadku po zmarłej G. S., działając, jako przedstawiciele ustawowi małoletnich O. i A. K. (1), złożyli M. K. (1) i M. K. (2).

(dowód: protokoły w załączonych aktach o sygn. I Ns 357-358/17)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 1019 § 1, 2 i 3 k.c. spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu spadku w terminie, może uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu, jeżeli było to wynikiem błędu lub groźby, stosuje się przy tym przepisy o wadach oświadczenia woli. Uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia powinno nastąpić przed sądem, a spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca. Uchylenie się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd.

W świetle powołanych przepisów podstawową przesłanką uwzględnienia wniosku, niezależnie od przyczyn niezłożenia stosownego oświadczenia w wymaganym 6-cio miesięcznym terminie, jest jego upływ. Co oczywiste w razie pozostawania terminu w biegu (a więc jego nieprzekroczenia) nie ma podstaw do zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia w terminie.

W przedmiotowej sprawie istotną kwestią, stało się, zatem ustalenie czy przedstawiciele ustawowi małoletnich O. i A. rodzeństwa K., złożyli w ich imieniu oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie określonym w art. 1015 § 1 k.c., czy też po jego upływie. Zgodnie z przywołanym przepisem oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Brak takiego oświadczenia lub złożenie go z uchybieniem terminowi jest równoznaczne z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza. W przypadku małoletnich, którzy dziedziczą po swoich rodzicach (rodzicu), po odrzuceniu przez nich spadku, termin na złożenie stosownego oświadczenia spadkowego biegnie od dnia, w którym rodzice małoletniego spadkobiercy złożyli oświadczenie o odrzuceniu spadku. Poczynając od tego dnia, przedstawiciele małoletniego dziedziczącego spadek mogą wystąpić do sądu opiekuńczego o wyrażenie zgody na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku, a od jej uzyskania uzależniona jest skuteczność oświadczenia o odrzuceniu spadku, bowiem odrzucenie spadku jest czynnością przekraczającą zwykły zarząd majątkiem dziecka

(art. 101 § 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może bowiem, skutecznie złożyć jedynie osoba, której przysługuje pełna zdolność do czynności prawnych. Skoro małoletni takiej zdolności nie posiada, oświadczenie spadkowe może w jego imieniu złożyć przedstawiciel ustawowy lub opiekun prawny. Termin do złożenia oświadczenia biegnie, zatem od dnia, w którym przedstawiciel ustawowy lub opiekun prawny dowiedział się o tytule powołania małoletniego do spadku, co w przedmiotowej sprawie nastąpiło w dniu 03 czerwca 2016 roku, kiedy oświadczenie o odrzuceniu spadku złożyła matka małoletnich M. K. (1). Poczynając od tego dnia przedstawiciele ustawowi małoletnich, powinni wystąpić z wnioskiem o wyrażenie zgody na dokonanie czynności przekraczającej zwykły zarząd majątkiem O. i A. K. (1), co rodzice małoletnich M. i M. K. (3) uczynili w dniu 25 sierpnia 2016 roku.

Mając na uwadze, iż złożenie oświadczenia w imieniu małoletniego wymaga uzyskania zezwolenia sądu opiekuńczego, wydanego po przeprowadzeniu stosownego postępowania, w którym między złożeniem wniosku do sądu, a wydaniem postanowienia co do istoty sprawy i jego uprawomocnieniem się, upływa czas, na którego bieg wnioskodawca zasadniczo nie ma żadnego wpływu, a które to postępowanie niejednokrotnie może zakończyć się po upływie zawitego terminu wskazanego w art. 1015 § 1 k.c., zdaniem Sądu ocena, czy przedstawiciel ustawowy małoletniego zachował termin określony w art. 1015 § 1 k.c. musi tę okoliczność uwzględniać. W sytuacji bowiem, w której ustawa wymaga uzyskania zgody sądu, od czego uzależniona jest możliwość skutecznego odrzucenia spadku, wystąpienie przez przedstawiciela ustawowego spadkobiercy do sądu opiekuńczego o jej udzielenie przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, sprawia, że termin ten ulega przerwaniu na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., stosowanego w drodze analogii (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2015 r., III CSK 352/14, Legalis 1285318). Powyższe, zdaniem Sądu, wynika z tego, iż możliwość złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletniego nie zależy wyłącznie od woli jego przedstawiciela ustawowego. Z tego względu ocena, czy przedstawiciel małoletniego zachował termin do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku powinna między innymi uwzględniać, że nie ma on bezpośredniego wpływu na czas trwania postępowania przed sądem opiekuńczym, które mogłoby trwać dłużej niż sześć miesięcy, co w niektórych przypadkach wykluczałoby możliwość odrzucenia spadku, nawet w przypadku złożenia wniosku do sądu o wyrażenie zgody na odrzucenie spadku w pierwszym dniu biegu terminu określonego w art. 1015 § 1 k.c. Nadto, należy mieć na uwadze, iż każda osoba uprawniona do odrzucenia spadku powinna mieć możliwość wykorzystania całego przewidzianego w nim terminu. Z tego punktu widzenia przedstawiciel ustawowy małoletniego nie powinien znaleźć się w gorszej sytuacji niż każdy inny spadkobierca, który dla złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku nie musi dokonywać dodatkowych czynności. Tym samym w sytuacji, w której ustawa wymaga uzyskania zgody sądu, od której uzależniona jest możliwość skutecznego odrzucenia spadku, wystąpienie do sądu o jej udzielenie przed upływem terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, powinno powodować ten skutek, że termin ten nie biegnie dalej, aż do chwili uprawomocnienia się postanowienia sądu opiekuńczego, w którym udzielił on zgody na odrzucenie spadku.

Mając na uwadze powyższe wskazać należy, iż do zachowania terminu na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku wystarczy wniesienie do sądu opiekuńczego stosownego wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1963 r., I CR 109/63, Legalis nr 101704), a czasu trwania postępowania przed sądem w przedmiocie wyrażenia zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego nie wlicza się do 6-cio miesięcznego okresu na odrzucenie spadku. W efekcie termin 6-cio miesięczny może upłynąć później, niż wynikałoby to z przepisu art. 1015 § 1 k.c., gdyż złożenie wniosku do sądu opiekuńczego o zezwolenie na odrzucenie spadku w imieniu małoletniego powoduje zawieszenie – na czas postępowania przed sądem opiekuńczym – biegu terminu określonego w przywołanym przepisie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2013 r., I CSK 329/13, Legalis 804284).

Dla ustalenia upływu tego terminu należy zatem zsumować czas, jaki minął od daty odrzucenia spadku przez rodzica do chwili wystąpienia okoliczności zawieszającej tj. wystąpienia z wnioskiem do sądu opiekuńczego i czas, po jej ustąpieniu, liczony od daty uprawomocnienia się postanowienia o wyrażeniu zgody na odrzuceniu spadku.

W przedmiotowej sprawie, pismo rodziców małoletnich zostało złożone dnia 25 sierpnia 2016 roku, tj. 2 miesiące po odrzuceniu spadku przez M. K. (1), a zatem przed upływem 6-cio miesięcznego zawitego terminu przewidzianego w art. 1015 k.c. Następnie, bieg 6-cio miesięcznego terminu uległ zawieszeniu na czas trwania postępowania przed

sądem opiekuńczym i zaczął biec dalej z chwilą uprawomocnienia się postanowienia o wyrażeniu zgody na odrzucenie spadku w imieniu małoletnich, tj. z dniem 22 grudnia 2016 roku. W dniu 10 lutego 2017 roku, a więc po upływie miesiąca i 19 dni, przedstawiciele ustawowi, działający w imieniu O. i A. K. (1), przed notariuszem złożyli oświadczenia o odrzuceniu spadku po prababce małoletnich - G. S..

Tym samym, w ocenie Sądu, zachowany został 6-cio miesięczny termin na odrzucenie spadku przez małoletnich O. i A. K. (1). Co więcej, nawet w chwili złożenia wniosku w niniejszej sprawie, tj. w dniu 14 marca 2017 roku, 6-cio miesięczny termin do złożenia przez małoletnich O. K. i A. K. (1) oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłej G. S. jeszcze nie upłynął.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił wniosek, o czym orzekł jak w sentencji postanowienia.